

FELIKS KORWIN-SZYMANOWSKI (1875-1943) – INŻYNIER I KAPŁAN MARIAWICKI

Abstrakt

Artykuł prezentuje osobę Feliksa Korwin-Szymanowskiego, mariawickiego kapłana, który ze względu na wykształcenie techniczne zaangażowany był w powstanie Świątyni Miłosierdzia i Miłości w Płocku. W artykule zaprezentowano jego życie w ujęciu chronologicznym oraz drogę rozwoju duchowego w świetle zachowanej korespondencji rodzinnej.

Słowa kluczowe: mariawityzm, ksiądz, ziemiaństwo, Feliks Szymanowski, wiara

Płocka katedra mariawicka, jeden z najpiękniejszych kościołów miasta Płocka, przyciąga wzrok swą ażurową konstrukcją wieży oraz dominującą nad otoczeniem kopułą. Kopuła skrząc się w słońcu wręcz zachęca do odwiedzenia tej neogotyckiej „perełki”. Autorem projektu świątyni był Wacław Przysiecki, zaś jego współautorem Feliks Szymanowski¹. Osoba Szymanowskiego jak dotąd nie doczekała się nawet pobieżnej charakterystyki w literaturze, stąd niniejsza próba zaprezentowania jego sylwetki jako inżyniera oraz kapłana ważnego dla ruchu mariawickiego, tak mocno związanego z Płockiem i Mazowszem.

Lata młodości

Feliks Mateusz Maria Korwin-Szymanowski² urodził się 29 stycznia 1875 r.³ jako pierwotne dziecko Teodora Korwin-Szymanowskiego i Julii z Bożeniec-Jełowickich. Przyszedł na świat w starej ziemiańskiej rodzinie pieczętującej się pierwotnie herbem Jeziora a od XVIII wieku także herbem Ślepowron⁴. Był prawnukiem aktywnych polityków i działaczy społecznych XVIII i XIX wieku: Teodora Dyzmy

Szymanowskiego⁵, Piotra Łubieńskiego⁶, Wacława Jełowickiego⁷ i Maurycego Kossowskiego⁸. Miał kilku braci: Eustachego⁹, Józefa, Bolesława, Aleksandra¹⁰, Franciszka oraz siostrę Marię¹¹.

Urodził się w Warszawie lub w Cygowie k/Wołomina, gdzie znajdował się rodzinny dwór Szymanowskich, tam też zapewne mieszkał do lat 80-tych XIX wieku¹². Po bankructwie swojego ojca i sprzedaży rodzinnego majątku przeprowadził się wraz z rodzicami do Basztańkowa na Podolu (dzisiejsza Ukraina), gniazda rodzinnego Jełowickich, by finalnie około 1885 r. zamieszkać w Rachnach Leśnych na Podolu rosyjskim, gdzie jego ojciec podjął pracę w założonej przez siebie spółce zbożowej¹³. Feliks Szymanowski wychowywał się w niezwykle religijnej, choć ubogiej rodzinie. Dwóch spośród jego braci, wypełniając testament ojca, wybrało drogę duchową¹⁴. Jego ku-

¹ A. Gretkowski, *Z historii budowy świątyni Mariawitów w Płocku*, „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego” 2016, t. 8, s. 128.

² W dokumentach używał zarówno nazwiska Szymanowski jak i Korwin-Szymanowski.

³ M. Korwin-Szymanowski, *Wizerunki Starodawnej rodziny Szymanowskich*, łomianki 2020, s. 109.

⁴ Zbiory rodziny Korwin-Szymanowskich, (dalej: ZrKS), Skrypt dłużny, Piotrków 1559, rkps, B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego*, wyd. K. J. Turowski, Kraków 1858, s. 707. W części opracowań oraz materiałach archiwalnych jako herb podawany jest Ślepowron, np.: Archiwum Główne Akt Dawnych, Materiały Genealogiczne Wojciecha Wielądka, sygn. 58; ZrKS, W. Wielądka, *Genealogia rodu Korwin-Szymanowskich*, s. 1-3, K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 8, Lipsk 1841, s. 645, s. 59. O problemie stosowania równoległe dwóch herbów w tej samej rodzinie zob.: J. S. Bystróż, *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce wiek XVI-XVIII*, t. 1, Warszawa 1994, s. 187.

⁵ A. Haratym, *M. Korwin-Szymanowski, Szymanowski Dyzma*, Polski Słownik Biograficzny (dalej: PSB), 2015, t. 50, s. 53-55.

⁶ M. Manteufflowa, *Łubieński Piotr*, PSB, 1973, t. 18, s. 150.

⁷ S. Fuksiewicz, *Jełowicki Wacław*, PSB, 1964, t. 11, s. 166.

⁸ Idem, *Kossowski Maurycy*, PSB, 1968, t. 14, s. 315; D. Majchrzak, *Maurycy Kossowski, czyli przykład ekonomicznej fuzji ambicji i pecha*, [w:] *Jaworzno Interdyscyplinarne. Przemysł pogranicza śląsko-małopolskiego na przestrzeni wieków*, red. A. Ramus, Jaworzno-Częstochowa 2016, s. 177-182.

⁹ M. Korwin-Szymanowski, *Szymanowski Eustachy*, PSB, 2015, t. 50, s. 55-56.

¹⁰ Idem, *Aleksander Grzegorz Korwin-Szymanowski ziemianin z Kępy Polskiej*, „Nasze Korzenie” 2019, nr 15, s. 24-28.

¹¹ T. Szymanowski, *Wspomnienie o zasłużonej i wieloletniej mieszkance Kępy Polskiej*, [w:] *Zasłużone osoby i rody z gminy Mała Wieś*, red. M. Korwin-Szymanowski, Warszawa 2015, s. 9-22.

¹² ZrKS, Zbiór materiałów od Mateusza Szymanowskiego (dalej: ZMS), list 8, Julia z Jełowickich Szymanowska do matki, list z 5 lutego 1879 z Cygowa.

¹³ T. Szymanowski, *Przyszłość Europy w zakresie gospodarczym, społecznym i politycznym*, opr. R. Żurawski vel Grajewski, Warszawa 2015, s. 58.

¹⁴ Ks. prałat dr Bolesław Korwin-Szymanowski (1880–1935), ksiądz katolicki, szambelan papieski, proboszcz parafii Kamieńsk

Fot. 1. Cygów, dwór rodzinny Feliksa Korwin-Szymanowskiego
Źródło: zbiory własne autora

zyn, ojciec Bernard Łubieński, był znanym zakonnikiem redemptorystą¹⁵. Jak można przypuszczać religijność domu rodzinnego miała wpływ na jego życie.

Szymanowski pierwsze nauki pobierał od matki. W wieku około siedmiu lat został zapisany do Gimnazjum oo. jezuitów w Bąkowicach pod Chyrowem w Galicji, będącego jedną z najbardziej prestiżowych szkół działających na terenie podzielonego przez zaborców kraju. Nauka u jezuitów byłaby niemożliwa, gdyby nie wsparcie rodziny matki i siostry ojca – Jadwigi Nakwaskiej¹⁶. Jego świadectwa szkolne wskazują na to, że był pilnym uczniem, choć skłonny do konfliktów. Po skończonej nauce w gimnazjum, jako obywatel rosyjski musiał ubiegać się o prawo zdawania matury w zaborze austriackim. Ponieważ nie uzyskał na to zgody, w 1893 r. zdecydował się na wyjazd do Paryża¹⁷. Tam dzięki wsparciu finansowemu Teodora Jełowickiego podjął dalszą naukę. Zapisał się do konwiktu Świętej Genowefy prowadzonego przez ojców Jezuitów i tam też finalnie zdał maturę, a następnie rozpoczął studia w École Centrales des Artes et Manufactures na wydziale mechanicznym, które ukończył po trzech latach w 1896 r., uzyskawszy dyplom inżyniera¹⁸.

Powróciwszy do Warszawy jako 21-letni młodzieniec – poddany cara, zobowiązany był uregulować swój stosunek do służby wojskowej. Problem ten rozwiązano uzyskawszy zwolnienie ze służby wojskowej ze względu na wadę wzroku. Pomyślne rozwiązanie sprawy służby pozwoliło mu ponownie wyjechać do Francji, gdzie podjął pracę jako inżynier w firmie specjalizującej się w inżynierii lądowej¹⁹.

oraz Józef Korwin-Szymanowski (1878-1945), kapitan mariawicki, proboszcz parafii mariawickiej w Warszawie na Woli.

¹⁵ B. Łubieński, *Wspomnienia*, Kraków 2009, s. 23.

¹⁶ M. Korwin-Szymanowski, *Jadwiga Nakwaska, (1843–1937) dziedziczka na Nakwasinie i Kępie Polskiej*, „Nasze Korzenie” 2015, nr 9, s. 28-33; idem, *Jadwiga Nakwaska, bohaterka projektu przywrócić Jadwigę*, [w:] *Zasłużone osoby i rody*, op. cit., s. 21-32.

¹⁷ ZrKS, tk. SZXIX.E.2, Szymanowski Eustachy – listy, list z 15 października 1893 r.

¹⁸ ZrKS, tk. SZXIX.Fe.1, Szymanowski Feliks – listy, dokument potwierdzający odbyte studia z 1925 r.

¹⁹ B. Korwin-Szymanowska, *Genealogia rodziny Korwin-*

Fot. 2. Feliks Korwin-Szymanowski, ok. 1885 r.
Źródło: M. Korwin-Szymanowski, *Wizerunki Starodawnej rodziny Szymanowskich*, Łomianki 2020, s. 62.

Podjęmowane w tym czasie przez rodzinę próby wyswatania go z Marią Potocką h. Piława²⁰ nie przyniosły sukcesu. Wedle zachowanej korespondencji, na rezygnacji z zabiegów o pozyskanie pochodzącej z arystokratycznej rodziny wybranki, zaważył lęk Feliksa Szymanowskiego związany z dysproporcją majątkową pomiędzy nim a Potocką oraz możliwe wynikające z tego w przyszłości niesnaski²¹.

Droga do kaptaństwa

W kolejnych latach Feliks Szymanowski przebywał na terenie Francji, Algierii, Rosji – gdzie pracował w zakładach Putilowskich w Sankt Petersburgu – oraz w Królestwie Polskim²², gdzie osiadł przed 1901 r.²³ Co najmniej od 1902 r. Szymanowski mieszkał w Dąbrowie Górniczej, pracując między innymi dla Akcyjnego Towarzystwa Fabryki Stali Hrabia Broel-Plater²⁴.

Szymanowskich herbu Ślepowron, Warszawa 2009, (mps), s. 33-35.

²⁰ Prawdopodobnie córka Konstantego i Joanny z Potockich (1878-1930), od 1898 r. żona Adama Zamoyskiego, zob.: M. J. Minakowski, *Maria Potocka*, [w:] <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=cz.I001309> [dostęp: 4.10.2021].

²¹ B. Korwin-Szymanowska, op. cit. s. 33-35.

²² ZrKS, tk. SZXIX.Fe.1, Szymanowski Feliks – listy, akt rozwiązania stosunku pracy z dniem 1 grudnia 1904 r. dla Akcyjnego Towarzystwa Fabryki Stali Hrabia Broel-Plater.

²³ ZrKS, tk. SZXIX.J.1, Szymanowski Józef – listy, list Józefa K-Sz do brata Feliksa z 15 maja 1901 r. W liście wspomniane kłopoty z nostryfikacją jego dyplomu w Rosji i nieuznawaniem jego doświadczenia i kwalifikacji bez zdania dodatkowych rosyjskich egzaminów na inżyniera.

²⁴ ZrKS, tk. SZXIX.Fe.1, Szymanowski Feliks – listy, wyciąg z ksiąg stałej ludności m. Dąbrowy Górniczej.

Pomimo niewielkich zarobków wraz z bratem Eustachym wspierał finansowo uczące się rodzeństwo²⁵. W latach 1904–1906 ponownie pracował na terenie Rosji w zakładach Putiłowskich w Sankt Petersburgu²⁶, które były ówczesnie jednymi z trzech największych kombinatów metalurgicznych w Europie. Szymanowski był zapewne jednym z wielu pracujących tam Polaków – inżynierów, dość wspomnieć, że w latach 1884–1888 dyrektorem fabryki był Ignacy Jasiukowicz, a w latach 1911–1912 Stanisław Łabuński²⁷. Jak twierdziła B. Korwin-Szymanowska, Feliks Szymanowski podczas rewolucji 1905 r., choć nie zaangażował się politycznie, to miał zostać wybrany przez zbuntowaną załogę dyrektorem zakładów²⁸. Pod koniec 1906 r. Szymanowski wyjechał do Pottsville w Stanach Zjednoczonych²⁹, gdzie rzekomo kontynuował pracę w zawodzie, projektując między innymi mosty³⁰, by w styczniu 1907 r. wrócić do Europy przez Hamburg i Paryż³¹.

Podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych utrzymywał kontakt listowny ze swoim bratem Józefem. Ten był ksiądz katolicki wyświęcony w 1904 r., pierwotnie pozostawał związany z jezuitami, by około 1902 r. związać się z mariawitami, co zapewne pozostawało w związku z jego posługą wikarego w Cegłowie, którą pełnił tam od 1902 r.³² Zawarte w korespondencji przesłanki pozwalają sądzić, iż poprzez umiejętne prezentowanie mariawityzmu, w grudniu 1906 r. Józef Szymanowski³³ przekonał brata dla akcesu do świeżo ekskomunikowanej wspólnoty³⁴. Samego zainteresowania mariawityzmem u Feliksa Szymanowskiego nie możemy wykluczyć jednak wcześniej, na co wskazywałyby

²⁵ ZrKS, ZMS, list 10, Feliks Szymanowski do Jadwigi Nawickiej z maja 1902 r.

²⁶ B. Korwin-Szymanowska, op. cit. s. 33-35.

²⁷ T. M. Smirnow, *Ludność polska w Petersburgu-Piotrogradzie-Leningradzie*, [w:] <http://www.polskipetersburg.pl/hasla/ludnosc-polska-w-petersburgu-piotrogradzie-leningradzie>, [dostęp: 23.04.2022].

²⁸ Ibidem, s. 34-35.

²⁹ ZrKS, ZMS, koperty listów adresowanych przez Feliksa K-Sz do Józefa K-Sz., daty na stemplach z okresu grudzień 1906 r. – styczeń 1907 r.

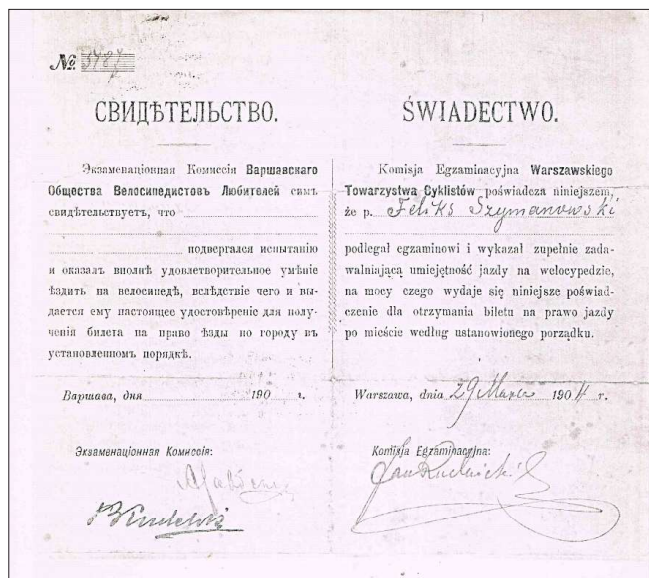
³⁰ B. Korwin-Szymanowska, op. cit., s. 34.

³¹ ZrKS, ZMS, list Feliksa K-Sz do Józefa K-Sz z 4 grudnia 1906 r.

³² A. Gretkowski, op. cit., s. 128.

³³ Józef Szymanowski pełnił swą posługę w Łodzi przy ul. Franciszkańskiej 27 (ZrKS, ZMS, list Feliksa K-Sz do Józefa K-Sz z 4 grudnia 1906 r.).

³⁴ Papież Pius X 5 kwietnia 1906 r. podpisał encyklikę *Tribus circiter*, w której potępił mariawitów. 30 grudnia 1906 r. został ogłoszony w diecezji warszawskiej, płockiej i lubelskiej dekret Kongregacji św. Oficjum z dnia 5 grudnia 1906 r. o ekskomunikacji na ks. Jana Marię Michała Kowalskiego i Marię Franciszkę Kozłowską. Zob.: S. Rybak, *Mariawityzm. Studium historyczne*, Warszawa 1992, s. 18-34.

Fot. 3. Prawo jazdy na rowerze, 1904 r.

Źródło: ZrKS, ZMS, Świadectwo rowerowe, 29 marca 1904 r.

deklarowana przez niego wrażliwość wobec osób ubogich.

W szeregach Mariawitów

Feliks Szymanowski święcenia mniejsze oraz subdiakonatu otrzymał 10 października 1909 r. w kaplicy mariawickiej w Płocku. Święcenia diakonatu otrzymał 18 października 1909 r. w kościele mariawickim w Lipce koło Łodzi. Jako diakon pracował przy parafii w Łodzi. Święcenia kapłańskie otrzymał w Świątyni Miłosierdzia i Miłości 15 sierpnia 1914 roku, której był współprojektantem wraz z kapłanem Wacławem Przysieckim³⁵. Należał do grona sześciu pierwszych kapłanów wyświęconych w kościele mariawickim. W latach 1926–1928 był proboszczem w Wólce Jerozolimskiej. W latach 1914–1926 i 1928–1935 pracował jako proboszcz w Lipińskich. W latach 1936–1938 był proboszczem w Mińsku Mazowieckim, następnie pracował w parafii na Woli w Warszawie³⁶. W Zgromadzeniu Kapłanów Mariawitów używał imion Maria Mateusz, interesował go temat aktywności kobiet w kościele, którym nie odmawiał praw zastrzeżonych dotąd dla mężczyzn³⁷.

Związanie się Feliksa Szymanowskiego z kościołem mariawickim skutkowało dotkliwymi konsekwencjami towarzyskimi i rodzinnymi. Przechodząc do Zgromadzenia narażał się na zerwanie relacji z rodziną, widzącą w nim od tego czasu objętego

³⁵ Jak twierdził jego syn Mateusz Szymanowski, głównym projektantem był w istocie Feliks, który jedynie przez swoją skromność nie chciał się afiszować z autorstwem świątyni.

³⁶ Informacja od P. Łukasza Płuciennika z 30.09.2021 r.

³⁷ B. Przedpełski, *Kapłaństwo kobiet w Kościele Mariawitów*, „Notatki Płockie” 1993, nr 3, s. 25-31.

ekskomuniką heretyka. Zarówno bracia jak i dalsza rodzina przestali utrzymywać z nim kontakty. Poza będącym w zgromadzeniu bratem, jedynie jego siostra – Maria Szymanowska utrzymywała z nim kontakt. Otaczała ona serdecznością i opieką jego dzieci³⁸ oraz cyklicznie podejmowała próby „przywrócenia” go kościołowi katolickiemu, bądź to przez własne listy i podszytaną literaturę bądź przez inicjowane kontakty z różnymi księżmi z dalszej i bliższej rodziny³⁹. Próby te wobec głębokiej wiary Feliksa Szymanowskiego skończyły się niepowodzeniem.

W 1923 r. doszło do ogłoszenia zawartego prawdopodobnie wcześniej w tajemnicy małżeństwa pomiędzy Feliksem a Leokadią (imię zakonne Julita) Szulc⁴⁰, należącą do zgromadzenia zakonnicy. Z małżeństwa urodziła się piątka dzieci: Julita (1924–2018), Mateusz (1925–2016), Feliks (1927–2006), Jan (1929–), Franciszek (1930–1988) oraz Teodor (1932–2021)⁴¹.

Refleksje księdza Marii Mateusza

Jak wspominała jego żona, Feliks Szymanowski żyjąc w kapłaństwie nie wyzbył się nadziei na ożenek, a decyzja o zawarciu związku małżeńskiego wydana de facto przez biskupa Pruchniewskiego została w jego przypadku przyjęta ze spokojem. Wybraną mu przez księdza Filipa Feldmana małżonkę poślubił, widząc w woli biskupa znak od Ducha Świętego⁴². Dla Leokadii Schulz sprawa małżeństw zakonników z zakonnicykami miała być trudniejsza:

[...] chciałam w tym czasie wystąpić ze Zgromadzenia. Myślałam po prostu, że Kowalski

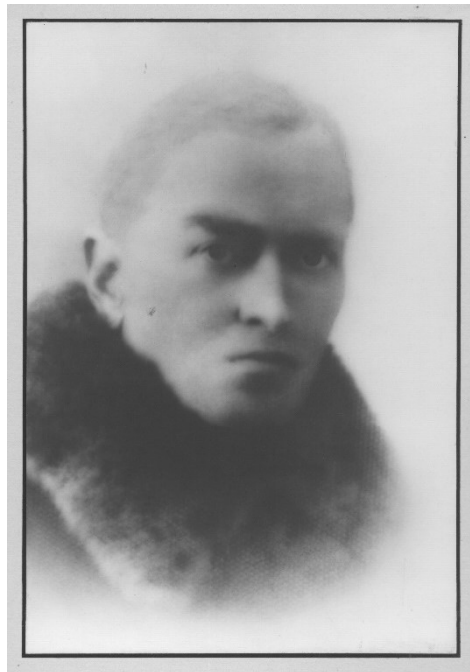
³⁸ T. Szymanowski, *Wspomnienia o zasłużonej...*, op. cit., s. 13-14.

³⁹ [...] Powiedziała mi, żeby raz zerwał z tym idiotycznym Mariawityzmem. Felo był jakiś dziwnie miękki, czy słaby, czy wzruszony i powiedział: *Ja mam swego anioła stróża i tam pójdę gdzie on mnie poprowadzi. Kto byłby aniołem stróżem? Trzeba wierzyć, że ta żona. Felo mówił mi, że jest grupa księży Mariawickich, którzy mówili między sobą że gdyby poznali prawdę toby opuścili Mariawityzm* (ZrKS, tk. SZXX.J.1, Szymanowska Julita, list N. Kossowskiej do Marii K-Sz z 14 maja 1938 r.).

⁴⁰ ZrKS, tk. SZXIX.Fe.1, Szymanowski Feliks – listy. Według aktu zgonu córka Zygmunta i Bronistawy, urodzona 10.11.1899 r., zmarła 18.05.1983 r. W dokumentach (głównie przed 1945 r.) pisownia nazwiska również jako Schulz.

⁴¹ ZrKS, informacje na podstawie obrazków pogrzebowych oraz nekrologów.

⁴² Tej pewności wiary nie miał w tym czasie jego brat Józef Maria Szymanowski, który w 1927 r. szukał kontaktu z klerem katolickim, badając możliwość odejścia od mariawityzmu i powrotu do katolicyzmu: *Wiem, że mariawityzm to błąd, ale się boję, że mnie kościół prawdziwy odrzuci* (ZrKS, tk. SZXIX.Bo.1, tk. Szymanowski Bolesław – listy, list Bolesława Korwin-Szymanowskiego do siostry Marii K-Sz z 24 listopada 1927 r.).

Fot. 4. Feliks Korwin-Szymanowski, ok 1905 r.
Źródło: M. Korwin-Szymanowski, *Wizerunki Starodawnej...*, s. 62.

*dostał pomieszania zmysłów lub też jest pod wpływem złego ducha, ale biskup Pruchniewski pracował nade mną i tłumaczył mi, że sam też przechodził wielkie cierpienia z tego powodu i że duch Święty dał mu poznać, że pochodzi od Boga [...]*⁴³.

Życie kapłana mariawickiego nie należało do łatwych, jak wspominał Teodor Szymanowski, syn Feliksa. W domu żyło się bardzo skromnie. Choć w domu nie było głodu, to jednak sytuacja rodziny była ciężka. Próbał przezwyćżenia problemów finansowych była inicjatywa Leokadii Szulc, dotycząca założenia sklepu, która jednak nie przyniosła spodziewanego efektu wobec oporu ze strony Feliksa, twierdzącego, iż jakakolwiek praca oddalać go będzie od skupienia na Bogu i od adoracji Najświętszego Sakramentu.

Pomimo żywej wiary wątpliwości w wierze nie były jednak Feliksowi Szymanowskiemu obce. Około 1926 r. miał przechodzić kryzys wiary, podczas którego myślał poważnie o odejściu ze Zgromadzenia, czego jednak nie uczynił. Jak wspominała jego żona, choć była gotowa odejść z nim, to wspierała go w wierze w trudnym czasie kryzysu⁴⁴.

Śmierć zabrała Feliksa Szymanowskiego 15 listopada 1943 r.⁴⁵ Był wtedy proboszczem parafii przy

⁴³ ZrKS, tk. SZXIX.Fe.1, tk. Szymanowski Feliks – listy, list Leokadii Szymanowskiej do Marii K-Sz z 24 grudnia 1944/6 (data nieczytelna).

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ ZrKS, tk. SZXX.T2, Szymanowski Teodor korespondencja 1943-1970, list Józefa K-Sz do Teodora Sz. z 28 listopada 1943 r.; Nekrolog, „Nowy Kurier Warszawski” 1943, nr 272 z 17

Fot. 5. Zdjęcie rodzinne przedstawia dzieci Feliksa i Stanisława K-Sz. W dolnym rzędzie siedzi Feliks K-Sz., po jego lewej stronie małżonka Leokadia z Szulców, po prawej siostra Maria K-Sz., w drugim rzędzie stoi brat Feliksa K-Sz., Józef K-Sz.
Źródło: zbiory własne autora

ul. Wolskiej w Warszawie. Jak wspominała jego córka, 14 listopada śpiesząc się na obiad do domu, starał się wskoczyć do przepelnionego tramwaju jadącego ulicą Krakowskie Przedmieście. Niefortunny skok przytłoczył złamaną nogą i uszkodzonym płucem, w wyniku upadku dostał także prawdopodobnie krwotoku wewnętrznego. Zmarł w szpitalu przy ul. Czerniakowskiej w Warszawie⁴⁶ w wyniku powikłań po wypadku. W ostatnich godzinach życia towarzyszyła mu córka Julita, której zawdzięczamy relację z przebiegu leczenia szpitalnego i samego wypadku⁴⁷. Feliks Szymanowski pochowany został 18 listopada 1943 r. na mariawickim cmentarzu

listopada 1943 r. (wycinek prasowy w posiadaniu autora).

⁴⁶ Obecnie Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny im. prof. W. Orłowskiego.

⁴⁷ [...] od 9-tej trwał ten sen, który skończyła śmierć o godzinie 2-giej w nocy. Cały czas siedziałam przy Tatusiu, jedną ręką trzymałam głowę Taty, drugą zegarek i liczyłam czas od jednego oddechu do drugiego (ZrKS, tk. SZXX.J.1, Szymanowska Julita, list Julity K-Sz do Marii K-Sz z 19 listopada 1943 r.).

w Warszawie⁴⁸. W 2020 r. jego zwłoki zostały ekshumowane i przeniesione do nowego zbiorowego grobu.

Postać Feliksa Szymanowskiego to ciekawy przykład przedstawiciela inteligencji o korzeniach szlacheckich, który próbował odnaleźć swoje miejsce w warunkach kapitalizmu pierwszych dekad XX wieku. Czas gdy „dobre pochodzenie” przestało mieć takie znaczenia jak wcześniej, a kluczowe były wykształcenie, umiejętności oraz zdolność do działania w świecie targanym kolejnymi kryzysami, sprzyjał wyborowi drogi duchowej. Mariawityzm, nowy ruch religijny pełen wewnętrznej werwy i gorliwości mógł się wydawać miejscem dającym odpowiedzi na nurtujące inteligenta pytania. Wybór drogi duchowej w tej perspektywie to zarówno ofiara z siebie, jak i ucieczka przed dylematami, które stawia świat. Życie księdza Feliksa Szymanowskiego już jako ojca rodziny potwierdza nam jego głęboką duchowość oraz skłonność do snucia refleksji.

⁴⁸ *Nekrolog...*, op. cit.

Bibliografia

Źródła archiwalne

• Archiwum Główne Akt Dawnych

Materiały genealogiczne Wojciecha Wielądka, sygn. 58.

• Zbiory rodziny Korwin-Szymanowskich

Teczki: SZ.XIX.T+J, SZXIX.Fe.1, SZXIX.J.1, teczka SZXIX.Bo.1, SZXX.J.1, SZ.XX.T2

• Zbiór materiałów od Mateusza Szymanowskiego

B. Korwin-Szymanowska, *Genealogia rodziny Korwin-Szymanowskich herbu Ślepowron*, Warszawa 2009, mps.

Skrypt dłużny, Piotrków 1559, rkps.

W. Wielądek, *Genealogia rodu Korwin-Szymanowskich*, rkps.

Źródła drukowane

B. Łubieński, *Wspomnienia*, Kraków 2009.

K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 8, Lipsk 1841.

B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego*, wyd. K. J. Turowski, Kraków 1858.

Opracowania

J. S. Bystroń, *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce wiek XVI–XVIII*, t. I, Warszawa 1994.

M. Korwin-Szymanowski, *Wizerunki Starodawnej rodziny Szymanowskich*, Łomianki 2020.

S. Rybak, *Mariawityzm. Studium historyczne*, Warszawa 1992.

T. Szymanowski, *Przyszłość Europy w zakresie gospodarczym, społecznym i politycznym*, opr. R. Żurawski vel Grajewski, Warszawa 2015.

Artykuły

S. Fuksiewicz, *Jełowicki Wacław*, *Polski Słownik Biograficzny*, 1964, t. 11, s. 166.

S. Fuksiewicz, *Kossowski Maurycy*, *Polski Słownik Biograficzny*, 1968, t. 14, s. 315.

A. Haratym, M. Korwin-Szymanowski, *Szymanowski Dyzma*, *Polski Słownik Biograficzny*, 2015, t. 50, s. 53-55.

A. Gretkowski, *Z historii budowy świątyni Mariawitów w Płocku*, „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego” 2016, t. 8, s. 122-134.

M. Korwin-Szymanowski, *Aleksander Grzegorz Korwin-Szymanowski ziemianin z Kępy Polskiej*, „Nasze Korzenie” 2019, nr 15, s. 24-28.

M. Korwin-Szymanowski, *Jadwiga Nakwaska, bohaterka projektu przywrócić Jadwigę*, [w:] *Zasłużone osoby i rody z gminy Mała Wieś*, red. M. Korwin-Szymanowski, Warszawa 2015, s. 23-32.

M. Korwin-Szymanowski, *Jadwiga Nakwaska, (1843–1937) dziedziczka na Nakwasinie i Kępie Polskiej*, „Nasze Korzenie” 2015, nr 9, s. 28-33.

M. Korwin-Szymanowski, *Szymanowski Eustachy*, *Polski Słownik Biograficzny*, 2015, t. 50, s. 55-56.

D. Majchrzak, *Maurycy Kossowski czyli przykład ekonomicznej fuzji ambicji i pecha*, [w:] *Jaworzno Interdyscyplinarne. Przemysł pogranicza śląsko-małopolskiego na przestrzeni wieków*, red. A. Ramus, Jaworzno-Częstochowa 2016, s. 177-182.

M. Manteufflowa, *Łubieński Piotr*, *Polski Słownik Biograficzny*, 1973, t. 18, s. 150.

S. Markowski, „Eden” – mistyczny ogród mariawicki w Felicjanowie, „Mazowsze. Studia Regionalne” 2020, t. 34, s. 115-128. *Nekrolog*, „Nowy Kurier Warszawski” 1943, nr 272 z 17 listopada 1943 (wycinek prasowy w posiadaniu autora).

B. Przedpełski, *Kapłaństwo kobiet w Kościele Mariawitów*, „Notatki Płockie” 1993, nr 3, s. 25-34.

T. Szymanowski, *Wspomnienie o zasłużonej i wieloletniej mieszkance Kępy Polskiej*, [w:] *Zasłużone osoby i rody z gminy Mała Wieś*, red. M. Korwin-Szymanowski, Warszawa 2015, s. 9-22.

Netografia

M. J. Minakowski, *Maria Potocka*, [w:] <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=cz.I001309>, [dostęp: 04.10.2021].

T. M. Smirnow, *Ludność polska w Petersburgu-Piotrogradzie-Leningradzie*, [w:] <http://www.polskipetersburg.pl/hasla/ludnosc-polska-w-petersburgu-piotrogradzie-leningradzie> [dostęp: 23.04.2022].

Relacje

Informacja od P. Łukasza Płuciennika z 30 września 2021 r.

Informacje od P. Mateusza Szymanowskiego z 10 sierpnia 2015 r.

FELIKS KORWIN-SZYMANOWSKI (1875–1943) – ENGINEER AND PRIEST OF MARIAVITE

Summary

This article presents the person of Feliks Korwin-Szymanowski, a Mariavite priest who because of his technical education, was involved in the establishment of the Temple of Mercy and Love in Płock. The article presents his life chronologically and the path of his spiritual development in the light of the preserved family correspondence.

Keywords: Mariavism, priest, landed gentry, Feliks Szymanowski, faith